

5

CZY DOBRO ZAWSZE JEST DOBRE, CZYLI O OCENIE MORALNEJ CZYNÓW LUDZKICH

Cele lekcji – wymagania ogólne

- omówienie kryteriów oceny moralnej czynu: przedmiot, cel, okoliczności;
- wdrożenie w umiejętność adekwatnej oceny moralnej czynów.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- wskazuje kryteria, które powodują, że ludzkim zachowaniom można przypisać jakość moralną;
- podejmuje refleksję moralną nad przykładowymi sytuacjami;
- omawia podstawowe składniki oceny moralnej czynu: przedmiot, cel, okoliczności.

Wartości

- podejmowanie czynów moralnie dobrych;
- unikanie sytuacji skłaniających do popełnienia grzechu.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – rozmowa kierowana. Nauczyciel zapisuje na tablicy następujące hasła: ODRUCH, NAWYK, DECYZJA, CZYN, ZACHOWANIE. Następnie zachęca uczniów do rozmowy w oparciu o poniższe pytania:

1. Czym różnią się wymienione pojęcia?
2. Które z nich mogą być ocenione pod względem moralnym?
3. Dlaczego nie wszystkim z nich można przypisać klasyfikację moralną? Co o tym decyduje?

Podsumowanie: czynem może być nazwane ludzkie działanie (postępowanie), które jest świadome i dobrowolne. Czyny zaś podlegają kwalifikacji (ocenie) moralnej, tzn. mogą być dobre lub złe moralnie.

Rozwinięcie tematu

Metoda – dyskusja na forum. Nauczyciel prezentuje uczniom opisy sytuacji i zaprasza do dyskusji nad pytaniami postawionymi pod każdą z nich (materiał 1).

Podsumowanie:

1. Po dyskusji nad sytuacjami 1 i 2. Sytuacje te są przykładami czynów absolutnie złych, dlatego że przedmiot tych czynów jest wewnętrznie zły. Przedmiot czynu oznacza świadomą decyzję człowieka w kwestii zaniechania lub zrobienia czegoś. Człowiek rozpoznaje coś jako dobre i chce to osiągnąć. Czyn jest dobry wtedy, gdy dobro subiektywne pokrywa się z rozumieniem dobra obiektywnego.
2. Po dyskusji nad sytuacjami 3, 4 i 5. Powyższe sytuacje wyjaśniają kwestię intencji czynu. Intencja to inaczej cel (powód), dla którego ktoś dane dobro chce osiągnąć. Można powiedzieć, że są to motywy, jakimi człowiek kieruje się przy realizowaniu danego dobra. Warto podkreślić tu dwa wskazania etyki katolickiej: dobra intencja nie usprawiedliwia złego przedmiotu oraz zła intencja czyni złym dobre działanie.
3. Po dyskusji nad sytuacjami 6, 7 i 8. Powyższe sytuacje wyjaśniają kwestię okoliczności czynu. Okoliczności czynu to między innymi: czas, miejsce, ludzie, emocje towarzyszące danemu działaniu. Okoliczności mogą powiększyć lub zmniejszyć dobro lub zło moralne czynów oraz odpowiedzialność sprawcy działania. Nie mogą natomiast zmienić jakości moralnej czynów.

Zakończenie

Czyn można uznać za dobry moralnie, jeżeli jego przedmiot oraz intencje mu towarzyszące są obiektywnie dobre. Okoliczności zaś, choć nie zmieniają klasyfikacji moralnej, mogą spowodować, że czyjaś zasługa lub przewina moralna będzie większa lub mniejsza.

Notatka

Nauczyciel po zakończeniu lekcji rozdaje uczniom schematy graficzne do wklejenia do zeszytu (załącznik 1).

Korelacja z edukacją szkolną

- etyka – składniki oceny moralnej czynu w różnych systemach etycznych.